עין משפט
נר מצוה

מז א מיי׳ פ״ד מהל׳ עבדים הל״י:
יז ב ג מיי׳ פ״ט מהל׳ יבום הלכה ו סמ״ע סמ״ע סי׳ קמו סעי׳ ו:
יח ד מיי׳ פ״ד מהל׳ ערכין הל״ט:
יט ה מיי׳ שם הל׳ כב ועיין כ״מ:
כ ו מיי׳ שם הלכה כג:
כא ז מיי׳ פ״ד מהל׳ ערכין הל״ט:

הגהות הב״ח

(ה) גמ׳ בעל מוקיע לה דהוא ירידת הלה לו דילמא: (ו) רש״י ד״ה ולעבד עברי וכו׳ גאולה בנו ג״כ לפ הלכה: (ז) ד״ה לו דילמא בן וכו׳ היכא דיורשה בנה טוען בנכסים הרבוויס. כן צריך לגרוס ותימות לתין בעל ובנה נמחק: (ד) ד״ה בכנכי וכו׳ לכהן הס״ל ותמ״כ מ״ם מתנה לכהנים כנכסי עלמא:

מוסף רש״י

לכהן תהיה אחוזתו מה ת״ל. לכהן תהיה היה לו למימר והיו ומה ת״ל מחוזתו (ב״ק קט:). לשדה היוצא לכהנים. מקדים שדה מחוזק ועל גאולה מן הסקדש ומוכרים גזבר לאחרים כשהיו יוצאים מיד הלוקח ביובל מתחלקת לכהנים, משמר שנכנס בו ביובל שמשמר ואם לא יגאל את השדה בעלים, אלא מכר את השדה גזבר, לא יגאל עוד בעלים, אלא והיה השדה וגו׳ וכיון שגיע כמו״כ (שם). וגאולה אחד מן הכהנים. כלומר ואלוקח מן הגזבר כהן היה ומצי המשמר את יובל היה כו׳.

שינוי נוסחאות

(ג) אומר לפיס הכי (ש״ס), כ) אחר לאחר ולא לכן (ש״ס), ג) יגאל את השדה (ש״ס), ד) לכהן והכי היא (ש״ס), ה) נקרקע שדה דטוטי (ש״ס), ו) הערכיה ורצה בנו ליעדה (ש״ס), ז) אם גאולה ה״נ אם גאלה בנו (ש״ס), ח) כדפי״ר לצאת, ט) זוכה אלמלי גאלה (ש״ס), י) תינח כו׳ נמחק (ש״ס), יא) ק״ו דהכא ור״ל (ש״ס), יב) כ״ם ופריך והכתיב (ש״ס), יג) כיון ודהכי ליה משום דלפיען (ש״ס). יד) שדה אחוזת דהכא מההם לומר לפיס דילמא יוצאת [מיבת שהיא ממכר] (ש״ס), טו) גי׳ רש״ק לא יגאל עוד ליד הבעלים אלא והיה וכו׳ [וגי׳ ר״ק לא יגאל עוד פי׳ שבעלים אלא והיה כו׳],

שיטה מקובצת

ביון דלענין יבום בן וכת בי הדדי נינהו מוקמה. וא״ת כיון דבעי למימר דבת מוקמה משום דפשרה אח מייבום כבן א״כ אמאי לא קאמר נמי מהאי טעמא דבן קודם לאח משום דפטר מייבום, וי״ל דאין טעם זה מספיק מעיקרא לרבות בן משום דפטר מן הייבום אדרבה היה לנו לרבות אח שכן קם תחת אחיו ליייבום, אבל בתר דרבינן בן מטעם שכן קם תחת אביו ליעדה ולעבד עברי מעתה יש לנו לדמות בת לבן מטעם דפטרי מן הייבום. הרא״ש ז״ל: **ודין הוא בש״ס אחרים וכו׳**. וכת״כ (בחקותי פרק יא הלכה א) אמרי׳ השדה בצאתו מלמד ששדה לשון זכר, ותימה מאי נפקא מינה, ופי׳ הר״ר יום טוב מיואני דבשעת הקדש צריך לפרש לשון זכר, וליתא דבכתובות (נט:) אמר לכשאפדנה תיקדיש, ופר״י דנ״מ הכא דאי שדה לשון נקבה הוה אמינא דתהיה אשדה קאי וה״ק והיה השדה אם גאלה הכהן מגזבר תהיה לו כאחוזתו ולא תצא מתחת ידו, אבל השתא דשדה לשון זכר א״כ ע״כ תהיה לא אשדה קאי אלא אאחוזתו קאי כדדריש הכא אחוזתו תהיה שלו ולא שדה זו שלו. הר״י ז״ל בגליון. והקשה הר״ר יהודה מקורביל ואפילו אי הוה שדה לשון נקבה (אמאי איצטריך קרא) [נימא דאתא] לאשמעינן דהשדה ישאר לכהנים [דאל״כ אמאי איצטריך קרא] מק״ו שמעינן ליה ודין הוא בשל אחרים אני זוכה כו׳, וי״ל דמילתא דאתיא בק״ו טרח וכתב לה קרא או שמא איצטריך לשום דרשא. הרא״ש ז״ל: ואע״ג דמקרא ויקם שדה עפרון מפקינן נמי שדה לשון זכר מ״מ הוה אמינא דהוה אנדרוגינוס כמו בכמה תיבות, אבל השתא דבהאי קרא גופיה כתב לשון זכר ע״כ תהיה אאחוזתו קאי כדפי׳. גליון מהר״י ז״ל והכל הוא תוס׳: **נמר קדש קדש וכו׳**. גליון. תימא אמאי לא גמר משדה החרם דאיתקש ליה שהוא לכהנים בחינם, ולקמן (כט.) דקאמר בשדה החרם דבא ללמד ונמצא למד נימא שבא ללמד שדה אחוזה שתהא לכהנים בחינם, וי״ל לפי שנתקבלה ג״ש דקדש קדש הוצרך ר״ש גם הוא ללמוד ג״ש לאפוקי מג״ש דרבי יהודה, וא״ת אמאי לא ליליף קדש קדש מחטאת ואשם שהם מתנה לכהן, וי״ל משום דבשדה אחוזה כתיב לכהן וילפינן מכבשי עצרת דכתיב ביה לכהן. הרא״ש ז״ל:

כלום יש יבום אלא במקום שאין בן. פי׳ ועדיף טפי בן מאח דמאי מילתא מחזק אין לפרש כדמשמע לפוס ריטטא דשוים הס בדבר הזה והוה ליה בן עדיף ביעידה ועבד עברי דלא משמע כך בית נוחלין (ג״כ דף קט.) דמסיק דבת קודמת לאב ולאח מטעם זה דלענין יבום בן ובת כי הדדי ניינהו ולענין מחזה נמי בן ובת כי הדדי ניינהו מלמא ע״כ אין לריכין לומר דמטעם זה בן עדיף טפי מאח:

אחוזתו שלו ואין זו שלו. ופ״ת ל״ל מחוזתו בלא קרא נוכל לפמור ק״ו כדאיתא בפוף מכילתין גבי שדה תלמין דלייק ק״ו כה״ג דהכא ומפיק מי לפי הפה קל וכי בעלמא הכא אקיל ליה ה״ג הוה מלי למימר הכי ופ״ה ול״ל דלא גלאו מחוזתו ס״ל מג״ם דהכן הכן מגזל הגר לחיכה ואפי׳ בעלמא ס״ל דין הוא שיקנה מאחר ואפי׳ בעלמא ס״ל דין הוא שיקנה משמר שהוא מיבם על גזל הגר ויפלא גם הקרן בידו (ג) [ומשני] דילפינן הכן הכן משדה אחוזה דיוצא מאחוזת ידו ומתחלקת לכל [אחיו] הכהנים והפה מגזלן ומייתי קושיא דהכא אלמא מי לא דכתיב אחוזתו ס״ל בגזל הגר דאינו יולא מאחוזת ידו משום דכתיב ואיש כי יהיה וילפינן נמי שדה (ד) שהיא אחוזה דאינה יולאה מיד כהן מ״ם אינטריך אחוזתו שלו ואין זו שלו וילפינן גזל הגר מיניה מג״ם דכהן כהן: **מה** להלן בדמים אף כאן בדמים. ופ״ת מנלן דיש להן לכהנים עליה טפי מאחר דלמא דומיא דמקדים בית דיוטא בדמים לכל מי שילקה וכהן ושארל שוין בה ס״ל דהוה לגמרינן ק״ו ומה להלן שהן שוין בו אין להן עליה טפי אף כאן שהן שוין בו יהיו להן עליה טפי ומשני דלא ילפינן מיניה דהתם בית דיוטא הוא ואין לו בו אלא דיור בעלמא אבל כאן שדה הוא ויש לו בו פירות הרבה ומיניה ילפינן לכהנים שיש להן עליה טפי מאחר:

ורבי שמעון מ״ט. תימה שהרי בתחילה שואל הספר מ״ט לר׳ יהודה מלמד טעמא דר״ש מסתבר

בחנם ורבי [יהודה] נמי גיליף מכבשי עצרת דנין קדשי בדק הבית מקדשי

גמ׳ ת״ר [ה] אם לא יגאל את השדה בעלים ואם מכר את השדה גיזבר לאיש אחר לאחר ולא לבן אתה אומר לאחר ולא לבן או אינו אלא לאחר ולא לאח כשהוא אומר [ו] איש הרי אח אמור הא מה אני מקיים אחר [ז] ולא לבן [ח] ומה ראית לרבות את הבן ולהוציא את האח מרבה אני הבן שכן קם תחת אביו [א]ליעידה ולעבד עברי אדרבה מרבה אני את האח שכן קם תחת אחיו [ב]לייבום כלום יש יבום אלא במקום שאין בן הא יש בן אין יבום ותיפוק ליה דהכא תרתי והכא חדא משום דעבד עברי מהאי פירכא נמי הוא דנפקא ליה כלום יש יבום אלא במקום שאין בן בעי רבה בר אבוה בת מהו שתעמיד שדה לאביה כיון דלענין יבום בן ובת כי הדדי פטרי מוקמה או דילמא כיון דלענין נחלה בת במקום בן כי אחר דמיא לא מוקמה ת״ש דתנא דבי ר׳ ישמעאל כל שהוא אחר במקום בן [ד]והא נמי במקום בן כי אחר דמיא בעי ר׳ זירא אשה מי מעמיד לה שדה בעל מוקים לה [ט] שכן יורשה א״ד בן מוקים לה שכן נוטל בראוי כבמוחזק [י]תיקו בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל מהו שתצא לכהנים א״ל מאי דעתיך [כ]ונגרע מערכך והיה השדה בצאתו ביובל דבת גירעון אין דלאו בת גירעון לא אדרבה אם לא יגאל [ג] השדה והיה השדה בצאתו ביובל והאי נמי בת גאולה היא: גאלה אחד מן הכהנים כו׳: [כ]תנו רבנן [ל]לכהן תהיה אחוזתו מה ת״ל מנין לשדה שיוצא לכהנים ביובל וגאלה אחד מן הכהנים מנין שלא יאמר הואיל ויוצאה לכהן [ד] הרי תחת ידי ותהא שלי ודין הוא בשל אחרים אני זוכה בשל עצמי לא כ״ש ת״ל אחוזתו אחוזה שלו ואין זה שלו הא כיצד [ו]יוצא מתחת ידו ומתחלקת לאחיו הכהנים: **מתני׳** [ג]הגיע יובל ולא נגאלה הכהנים נכנסין לתוכה ונותנין את דמיה לבעלים ר׳ יהודה אומר נכנסין ולא נותנין ר״א אומר לא נכנסין ולא נותנין אלא נקראת שדה רטושין עד היובל השני הגיע היובל השני ולא נגאלה נקראת [ס] רטושי רטושין עד היובל השלישי לעולם אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה אחר: **גמ׳** מ״ט דרבי יהודה גמר קודש קודש ממקדיש בית מה להלן בדמים אף כאן בדמים ור״ש גמר קודש קודש מכבשי עצרת מה להלן בחנם אף כאן

גמ׳ לימא מהכא. והיה השדה בצאתו ביובל לכהנים: **ולא לבן.** אפי׳ גלגה בנו אינה יולאה לכהנים אלא לאחיו: **הרי לא אמור.** אימא כאחר ותנא לכהנים: **ליעידה.** אפי׳ קנה לאיו לעבד עברי לא מיעדה לו ואין לריך לקדשה בכסף אחר אלא בחזותו כסף שנתן בה לאיו כשקנאה היא מקודשת לו כדמפרש בפ״ק דקדושין (דף יט:): **ולעבד עברי.** דעובד את כהן אפי׳ עובד את הקהל אפי׳ את מדויו בתוך ו׳ שנים ואינו עובד את הקהל אפי׳ את מדויו בלא כן ואפילו אין זה עובדו כלאמריכן בפ״ק דקדושין (דף יח:). ס״ג מוקמינן בן במקום אב לעבד אחוזה מיד דכי היכי דלאיו יולאה מיד בן [ז] (ב) גאלו להתחלק לכהנים אפי׳ [ח] **ואיפוך** גאלו לא תצא לכהנים ביובל: **ואיפוך ליה דהכא תרתי קרי בו׳.** וכ״ל לתרוצי כלום יש יבום כו׳: **מצוה.** דהא דבן קם תחת אביו לעבד עברי לא נפקא לן מקרא אלא מהאי פירכא דכלום יש יבום וכו׳ דאמרי׳ בקדושין (דף יח:): מה ראית לרבות את הבן לעבד עברי ולהוליא את האח מרבה אני את האח דהכא מרבה אני את הבן שכן קם תחת אביו ליעידה דאדרבה מרבה אני את האח שכן קם תחת אחיו ליבום יש יבום ומשני כלום יש יבום אלא במקום שאין בן ואי לאו האי פירכא הוה אמינא דבן ובת כי הדדי פטרי מוקמה ולא לבן אתה אומר לאחר ולא לבן או אינו אלא לאחר ולא לאח כשהוא אומר [ו] איש הרי אח אמור הא מה אני מקיים אחר [ז] ולא לבן [ח] ומה ראית לרבות את הבן ולהוליא את האח מרבה אני הבן שכן קם תחת אביו [א]ליעידה ולעבד עברי אדרבה מרבה אני את האח שכן קם תחת אחיו [ב]לייבום כלום יש יבום אלא במקום שאין בן הא יש בן אין יבום ותיפוק ליה דהכא תרתי והכא חדא משום דעבד עברי מהאי פירכא נמי הוא דנפקא ליה כלום יש יבום אלא במקום שאין בן בעי רבה בר אבוה בת מהו שתעמיד שדה לאביה כיון דלענין יבום בן ובת כי הדדי פטרי מוקמה או דילמא כיון דלענין נחלה בת במקום בן כי אחר דמיא לא מוקמה ת״ש דתנא דבי ר׳ ישמעאל כל שהוא אחר במקום בן [ד]והא נמי במקום בן כי אחר דמיא בעי ר׳ זירא אשה מי מעמיד לה שדה בעל מוקים לה [ט] שכן יורשה א״ד בן מוקים לה שכן נוטל בראוי כבמוחזק [י]תיקו בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל מהו שתצא לכהנים א״ל מאי דעתיך [כ]ונגרע מערכך והיה השדה בצאתו ביובל דבת גירעון אין דלאו בת גירעון לא אדרבה אם לא יגאל [ג] השדה והיה השדה בצאתו ביובל והאי נמי בת גאולה היא: גאלה אחד מן הכהנים כו׳: [כ]תנו רבנן [ל]לכהן תהיה אחוזתו מה ת״ל מנין לשדה שיוצא לכהנים ביובל וגאלה אחד מן הכהנים מנין שלא יאמר הואיל ויוצאה לכהן [ד] הרי תחת ידי ותהא שלי ודין הוא בשל אחרים אני זוכה בשל עצמי לא כ״ש ת״ל אחוזתו אחוזה שלו ואין זה שלו הא כיצד [ו]יוצא מתחת ידו ומתחלקת לאחיו הכהנים: **מתני׳** [ג]הגיע יובל ולא נגאלה הכהנים נכנסין לתוכה ונותנין את דמיה לבעלים ר׳ יהודה אומר נכנסין ולא נותנין ר״א אומר לא נכנסין ולא נותנין אלא נקראת שדה רטושין עד היובל השני הגיע היובל השני ולא נגאלה נקראת [ס] רטושי רטושין עד היובל השלישי לעולם אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה אחר: **גמ׳** מ״ט דרבי יהודה גמר קודש קודש ממקדיש בית מה להלן בדמים אף כאן בדמים ור״ש גמר קודש קודש מכבשי עצרת מה להלן בחנם אף כאן

כהנים של משמר היובל נכנסין לתוכה [י] כו׳ והיא תלוטה בידם: **שדה רטושין.** עזובה על שגגלנה אחר וכשגיע יובל תצא מידו לכהנים: **גמ׳ ממקדיש בית.** במקדיש בית כתיב [ויקרא כז] כי יקדיש את ביתו קדש ובשדה אחוזה כתיב (שם) בגאלתו ביובל קודש וגו׳ מה בית לא תצא לעולם מיד הקדש בלא דמים כדכתיב התם והעריכו הכהן וגו׳ ובית לא נפקא לכהנים לעולם אלא שדה אחוזה לחודיה לגזירת מלך היא אף שדה אחוזה לא תצא מיד הקדש בלא דמים דכתיב לא ימכר ולא יגאל כל חרם קדש הוא לה׳ לכהן כל חרם אשר יחרים איש מכל אשר לו מאדם ובהמה ומשדה אחוזתו לא ימכר ולא יגאל כל חרם קדש הוא לה׳ לכהן (ויקרא כז) : כבשי עצרת ושדה אחוזה מכ״ד מתנות כהונה ניתנו [ס] (במדבר יח) אלא בית לא הוא לעולם לכהנים ואפי׳ גאלה אחר מיד הקדש: **מאי**

את דמיה: [כתיב הכא קדש לה׳ כשדה החרם וכתיב ואיש כי יקדיש את ביתו קדש] **מה להלן** [בבית] **בדמים** דכתיב ויסף חמישית כסף **[אף כאן בדמים: מכבשי עצרת.** דכתיב בהן קדש יהיה לה׳ לכהן בחנם]: **דנין קדשי בדק הבית בו.** דבין בית דמי שדה אאחוזה הוו קדשי בדק הבית:

ס) כ״ג קס: קדושין יז:, ע) ב״ק קט:, ג) [לעיל כה.], ד) [במדבר כז], ה) [שייך לעמ׳ כו.],

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה וְאִם מָכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד:
ויקרא כז כ
2. וְאִם אֶחָד הַיִּבֵּל יְקַדֵּשׁ שָׂדֵהוּ וְחָשַׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּסֶף עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ:
ויקרא כז יח
3. וְהָיְתָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַיֹּבֵל קֹדֶשׁ לַיְיָ כִּשְׂדֵה הַחֵרֶם לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:
ויקרא כז כא

רבינו גרשום

ואם מכר את השדה גזבר לאיש אחר לא יגאל עוד לבעלים אלא חוזר לכהנים ביובל: **לאחר ולא לבן.** שאם מכרה גזבר לבן המקדיש חוזרת לאביו ביובל: **בשהוא אומר לאיש.** סתם משמע אחיו דלא יגאל עוד: **מה ת״ל לאחר.** לאחר לא יגאל ולא לבן: **ליעידה.** דכתיב אם לבנו ייעדנה: **ולעבד עברי.** שעובד את הבן אם מת אביו: **דהכא תרתי.** גבי בן יעידה ועבד עברי והכא ייבום לחודיה משום הכי לא פריך הא והכא תרתי **משום דעבד עברי מהאי פירכא** כלום יש כו׳ **הוא דנפקא** הוא דאיתרבי דהכי גמרינן במסכת קדושין דעבד עברי עובד את הבן ולא את האח אתה אומר את הבן או אינו אלא האח ולא את הבן מרבה אני את הבן שקם תחת אביו ליעידה ולשדה אחוזה אדרבה מרבה אני את האח שקם תחת {אביו} [אחיו] ליבום. ופרכינן כלום יש יבום אלא במקום שאין בן הא יש בן אין יבום ומהתם איתרבי עבד עברי דהבן קם תחת אביו לעבד עברי דלא אשכחן ליה קרא אלא ליעידה גרידה אשכחן קרא שקם תחתיו הילכך ליכא לפרושי ותיפוק לי דהתם תרתי דלא אשכחן לתרוייהו מקרא אלא האי פרכינן כלום יש יבום במקום בן והוה ליה כהדא וחדא: **בת מהו שתעמיד.** כלומר אם גאלה בתו מהו שתעמיד שדה לאביה שתחזור לו ביובל): **כיון דבת במקום בן כי אחר דמיא.** הכי נמי דכי הויא שלא במקום בן נמי לא **מוקמה** שדה לאביה: **אשה שהקדישה שדה מבר**ם) שלה וגאלה בעלה **מי מעמיד** לה בעלה שדה שתהא שלה ביובל מי **שכן הבן נוטל בראוי כבמוחזק.** כדמפרש ביש נוחלין ויפה כח הבן מכח האב: [דלאו **בת** נידעין **לא.** יוצא לכהנים דפחות מב׳ שנים אינו מגרע אלא נותן נ׳ שקל]: **ואי נמי בת גאולה היא.** [ואם לא גאלה] תצא לכהנים: **אחוזתו מה ת״ל.** [לכתוב] לכהן תהיה: **לשדה שיוצא לכהנים.** שלא גאלוה בעלים ולא בנו אלא כהן או אחר שהיא יוצאה לכהנים ביובל **מנין שלא יאמר** כו׳: **אחוזתו.** של עצמו היא שלו: **ואין** זו שלו. לבדו הוא כיצד כו׳: **מתני׳: הכהנים נכנסין לתוכה.** דכתיב **את דמיה.** להקדש דכתיב קדש לה׳: [**אלא נקראת**] **שדה רטושין.** שדה מונחת שאין רשות לאדם בה דכתיב תשמטנה ונטשתה ומתרגמינן ותרתשנה [עד יובל שני]: **רטושי רטושין.** שלא יגע אדם בה **עד היובל הג׳ שלעולם אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה אחר** מיד הגזבר כדכתיב ואם מכר את השדה גזבר לאיש אחר לא יגאל עוד לבעלים אלא והיה השדה בצאתו ביובל: **נמ״ל מ״דרי יהודה.** דקאמר הכא ונותן חשבונן כאילו היא עצמה גאלתו: **שכן הבן נוטל בראוי כבמוחזק.** כדמפרש ביש נוחלין ויפה כח הבן מכח האב: [דלאו **בת** נידעין **לא.** יוצא לכהנים דפחות מב׳ שנים אינו מגרע אלא נותן נ׳ שקל]: **ואי נמי בת גאולה היא.** [ואם לא גאלה] תצא לכהנים: **אחוזתו מה ת״ל.** [לכתוב] לכהן תהיה: **לשדה שיוצא לכהנים.** שלא גאלוה בעלים ולא בנו אלא כהן או אחר שהיא יוצאה לכהנים ביובל **מנין שלא יאמר** כו׳: **אחוזתו.** של עצמו היא שלו: **ואין** זו שלו. לבדו הוא כיצד כו׳: **מתני׳: הכהנים נכנסין לתוכה.** דכתיב **את דמיה.** להקדש דכתיב קדש לה׳: [**אלא נקראת**] **שדה רטושין.** שדה מונחת שאין רשות לאדם בה דכתיב תשמטנה ונטשתה ומתרגמינן ותרתשנה [עד יובל שני]: **רטושי רטושין.** שלא יגע אדם בה **עד היובל הג׳ שלעולם אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה אחר** מיד הגזבר כדכתיב ואם מכר את השדה גזבר לאיש אחר לא יגאל עוד לבעלים אלא והיה השדה בצאתו ביובל: **נמ״ל מ״דרי יהודה.** דקאמר הכא ונותן

ס) כ״ג קס: קדושין יז:, ע) ב״ק קט:, ג) [לעיל כה.], ד) [במדבר כז], ה) [שייך לעמ׳ כו.],